

Анотація

Использование интерактивных методов обучения (работа в маленьких учебных группах) в профессиональной подготовке будущих учителей музыкального искусства.

Михаськова М.А.

В статье рассматривается реализация интерактивных методов обучения в профессиональной подготовке будущих учителей музыкального искусства. Особенное внимание уделено группе кооперативных методов обучения, где предусмотрена работа в малых учебных группах (работа в парах, работа в «тройках», 2+2 = 4, работа в малых группах, «аквариум», «карусель»).

Предложено несколько примеров их использования в процессе преподавания предметов «Гармония», «История зарубежной музыки», «История украинской музыки», «Музыкальная педагогика» и других. Продемонстрировано, что методы можно применять в процессе подготовки специалистов по специальности 014 Среднее образование (Музыкальное искусство). Отмечено, что в процессе профессиональной подготовки будущих учителей музыкального искусства следует использовать как традиционные, так и инновационные методы обучения, что поможет наладить процесс взаимодействия преподавателя и студента, разнообразит пути обмена информацией, позволит сообща разрешать проблемы теории, моделировать ситуации практики, оценивать действия коллег и свое поведение.

Ключевые слова: *интерактивное обучение, кооперативные методы, музыкальная деятельность.*

Summary

Application of interactive methods of teaching (work in small teaching groups) in professional preparation of the future teachers of music art

Mykhaskova M. A.

The article deals with the implementation of interactive teaching methods in professional training of the future teachers of music art. Particular attention is paid to the group of cooperative teaching methods, which provides work in small training groups (work in pairs, work in «triplets», 2 + 2 = 4, work in small groups, «aquarium», «carousel»). The author proposes several examples of their application in the course of teaching subjects «Harmony», «History of the World Music», «History of Ukrainian Music», «Music Pedagogy», etc. It is envisaged that the methods can be used in the process of training specialists in specialty 014 Secondary Education (Music Art).

It is mentioned that in the process of professional training of the future teachers of music art both traditional methods of teaching and innovative methods should be used. In the author's opinion, this will help to establish the process of interaction between the teacher and the student, to diversify the ways of information exchange, will allow jointly solve the problems of theory, to simulate the situation of practice, to evaluate the actions of colleagues and their behaviour. The prospect of further research, we consider the analysis of the practical application of interactive methods of collective-group, discussion learning and situational modelling in practical training of teachers of music art.

Key Words: *interactive learning, cooperative methods, music activity.*

УДК:378.637.036:78

Мозгальова Н.Г.,

доктор педагогічних наук, професор
(м.Вінниця)

Принципові засади забезпечення якості інструментально-виконавської підготовки вчителів музичного мистецтва

В статті розкрито принципові засади забезпечення якості інструментально-виконавської підготовки вчителів музичного мистецтва. Визначено, що з позицій таксономічного підходу якість інструментально-виконавської підготовки вчителів музики знаходиться в прямій залежності від взаємоузгодженості соціальних (зафіксованих у нормативних документах), особистісних (орієнтованих на потреби та очікування студентів) та педагогічних (визначених викладачами стосовно окремих дисциплін і навчальних занять) цілей. З'ясовано, що принцип урахування педагогічної спрямованості виконавської підготовки вчителів музики передбачає усвідомлення смислу, значущості та мети виконавської діяльності в загальноосвітній школі у контексті актуальних педагогічних проблем мистецької освіти; використання принципу образно-змістового осмислення виконавських дій закладає підґрунтя для вдумливого, виваженого відношення до виконавського мистецтва; запровадження

принципу тембральної спрямованості виконавського навчання передбачає спрямування на усвідомлену тембротворчість, що дозволяє значно підвищити зацікавленість студентів виконавською діяльністю, усвідомлено досягати якості виконання; орієнтація на принцип забезпечення стильової палітри виконавського репертуару дозволяє активізувати виконавську діяльність студентів за рахунок включення в процес навчання музичних творів різних стильових напрямків, від старовинних до сучасних; принцип інтеграції різних напрямків інструментально-виконавської підготовки забезпечує міцну взаємодію концертмейстерського, ансамблевого, музично-просвітницького, методичного, сольного-виконавського напрямків підготовки, які маючи власну специфіку, відзначаються внутрішньою спорідненістю і тяжіють до взаємопроникнення і взаємозбагачення; принцип творчої взаємодії викладача і студента у досягненні виконавського успіху створює фундамент для досягнення найвищих результатів у навчальній та виконавській діяльності майбутнього вчителя.

Ключові слова: *вчитель музичного мистецтва, взаємодія, інструментально-виконавська підготовка, інтеграція, принципи, тембротворчість, ціль.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... За роки незалежності в Україні приділяється багато уваги проблемі забезпечення якості вищої мистецької освіти. Це вимагає розробки нових концептуальних засад, моделей і методів навчання у різних музичних галузях, зокрема підготовки вчителів музичного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Аналіз наукових праць свідчить, що вітчизняна вища школа має значні досягнення в галузі підготовки фахівців до мистецько-педагогічної діяльності (А.Козир, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалка, Г. Побережна, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Хижна, В. Шулґіна, О. Щолокова та ін.). Однак, досліджуючи процес інструментально-виконавської підготовки вчителів музичного мистецтва, науковці зосереджують свою увагу переважно на окремих аспектах процесу навчання гри на музичних інструментах, розглядаючи дане питання з позицій ментального (О. Реброва), компетентісного, історико-стильового (В. Буцяк, О. Щербиніна) та системного (Г. Ципін) підходів, ансамблевої та концертмейстерської підготовки (М. Моїсеєва, Т. Карпенко, О. Кубанцева), формування виконавської культури (Н. Згурська), інтерпретаторських умінь (В. Критський, О. Ляшенко), індивідуального стилю виконавської діяльності (Є. Йоркіна) та ціннісних орієнтацій (В. Волкова), готовності до інструментально-виконавської діяльності (Л. Гусейнова, М. Назаренко) та ін.. При всій широті розгляду спостерігається відсутність цілісності і певної системності в дослідженні питань якості інструментально-виконавської підготовки вчителів музичного мистецтва.

Формулювання цілей статті... Необхідність концептуалізації питань якості інструментально-виконавської підготовки вчителя музики посилюється соціальним замовленням на відповідні інформаційному суспільству цілі, завдання, форми, якість вищої освіти, і передовсім на особистість фахівця, здатного до швидкої, гнучкої зміни своєї життєдіяльності. Це створює об'єктивні умови для перегляду теоретико-методичних основ інструментально-виконавського навчання у вищій школі, що склалися за останні роки. Подолання репродуктивного стилю підготовки вчителів музики і перехід до дидактичної парадигми, котра забезпечить пізнавальну активність і професійну креативність студентів є, на наш погляд, одним із стратегічних напрямів підвищення якості навчання гри на музичних інструментах майбутніх викладачів музичного мистецтва. При цьому розуміння якості інструментально-виконавської підготовки істотно трансформується. Вона визначається не тільки мірою засвоєння випускником педагогічного вузу виконавських знань, умінь і навичок, а й тим, наскільки майбутній учитель може застосувати їх на практиці.

Виклад основного матеріалу... Оскільки визначальним напрямом нашої роботи визначено підвищення якості інструментально-виконавської підготовки провідним методологічним підходом було обрано таксономічний підхід. Це зумовлено тим, що якість інструментально-виконавської підготовки вчителів музики знаходиться в прямій залежності від взаємоузгодженості соціальних (зафіксованих у нормативних документах), особистісних (орієнтованих на потреби та очікування студентів) та педагогічних (визначених викладачами стосовно окремих дисциплін і навчальних занять) цілей. Обґрунтовуючи педагогічну доцільність впровадження таксономічного підходу в практику інструментально-виконавської підготовки ми враховували думку науковців про те, що правильний вибір цільових орієнтирів – одна з головних умов успішного становлення системи управління якістю освіти факультету мистецтв і подальшого її розвитку. На думку дослідників, цілі управління якістю підготовки вчителів музичного мистецтва є визначальними, вони спрямовують зміст, методи, організаційні форми освітнього процесу і в значній мірі детермінують успіх педагогічних дій. Такі цілі є ідеальним, усвідомлено спланованим результатом освітнього процесу, який виражається в якості знань, умінь і навичок; в змінах, що відбуваються в особистісних якостях, характері студентів, їх стосунках, ціннісних орієнтаціях [4, с.142, 143].

З наукової точки зору, ціль – це умовне зображення майбутнього результату, це «вектор» діяльності, який визначає її напрямок, а також величину зусиль, що розвиває суб'єкт при її виконанні [6, с. 26]. Алгоритм формулювання цілей був запропонований Дж.Л. Морриссеем, який визначив його основні положення, зокрема:

- конкретизувати кінцевий результат; конкретизувати строк досягнення цілі;
- конкретизувати максимальну кількість затраченого часу, енергії;
- надавати, де необхідно, якісну характеристику результату робіт, для підтвердження факту досягнення цілі;
- бути зрозумілою тим, хто буде працювати над її досягненням;
- співпадати з інтересами виконавців і не визивати конфліктів виконанні [3, с.48].

Аналіз сучасних досліджень (В. Адрущенко, В. Бондар, В. Кремень, М. Поташнік та ін.) дозволив визначити ієрархію цілей, що визначають сутність і зміст сучасної системи педагогічної освіти, зокрема це: соціальний заказ суспільства, Державний освітній стандарт, особистісні потреби студентів, цілі окремих дисциплін, цілі навчальних занять. Вони стимулюють, активізують, організують діяльність вищих навчальних закладів на розвиток конкурентоспроможної, творчої особистості, яка на основі накопиченого професійного досвіду і узагальнених знань могла б активно впливати на духовно-моральний клімат суспільства, відтворювати і зберігати вітчизняні педагогічні та культурні традиції на новому якісному рівні.

З позицій таксономічного підходу управління якістю інструментально-виконавської підготовки передбачає цільову орієнтацію процесу навчання на кінцевий результат, що зумовлює пошук раціонально обґрунтованих оптимальних варіантів навчально-пізнавальних і креативно-виконавських дій викладача і студента; взаємовплив традиційних і новітніх методик навчання, взаємодію педагогічних практик та діалогову стратегію спілкування. Даний підхід дає можливість об'єднати необхідні знання, уміння, навички з різних мистецьких дисциплін, виконавської діяльності в єдину систему з метою підвищення якості виконавської підготовленості фахівців мистецької галузі та формування особистості майбутнього вчителя музики, цільові орієнтири якого спрямовані на досягнення навчального і професійного успіху.

Проблема підвищення якості інструментально-виконавської підготовки у педагогічних вузах актуалізується ще й у зв'язку зі збагаченням змісту відповідних дисциплін, а також усвідомленням того, що виконавське мистецтво володіє невичерпним педагогічним і творчим потенціалом і є найважливішим засобом навчання, виховання і розвитку особистості вчителя музики впродовж життя. Інструментально-виконавська підготовка у вищих навчальних закладах освіти має бути: об'єктивною (відображати суттєве); суб'єктивною (відображати суб'єкт з урахуванням його потенційних можливостей); нормативною (відображати ідеї науково-мистецької парадигми освіти); адаптивною (приспосовуватись до запитів музично-педагогічної діяльності та інтересів студентів); інтерактивною (передбачати діалог між суб'єктами та об'єктами навчально-виконавської діяльності); відкритою (передбачати оновлення та модернізацію).

Здійснюючи дослідження ми виходили з припущення, що рушійною силою процесу інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики виступає суперечність між вимогами суспільства до якості підготовки фахівців мистецької галузі та низькою конкурентоспроможністю значної частини випускників вищих навчальних закладів на ринку праці.

Спрямованість уваги на підвищення якості інструментально-виконавського навчання, орієнтація на інноваційний шлях розвитку вимагає визначення основних напрямів модернізації інструментально-виконавської підготовки вчителів музики, що, на наш погляд, уможливило вирішення проблеми підготовки конкурентоздатних спеціалістів, комплексно підготовлених до успішної музично-педагогічної роботи в сучасній загальноосвітній школі.

Своєрідним регулятором якості інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва визначено загальнонаукові (єдності теорії і практики, гуманізації, науковості, системності, інформативності, проблемності, інтегративності, прогностичності, варіативності) і розроблені та обґрунтовані нами дисциплінарні (виконавські) принципи, а саме: урахування педагогічної спрямованості виконавської підготовки вчителів музики, образно-змістового осмислення виконавських дій, тембральної спрямованості виконавського навчання, забезпечення стильової палітри виконавського репертуару, інтеграції різних напрямків виконавської підготовки, цілеспрямованої творчої взаємодії викладача і студента у досягненні виконавського успіху.

Принцип урахування педагогічної спрямованості виконавської підготовки вчителів музики передбачає усвідомлення смислу, значущості та мети виконавської діяльності в загальноосвітній школі у контексті актуальних педагогічних проблем мистецької освіти, що дозволяє майбутньому вчителю повному формулювати освітні завдання з предмета, досягати та переосмислювати їх під час навчання. Урахування даного принципу в процесі інструментально-виконавської підготовки сприяє формуванню у

студентів осмисленої, зрілої педагогічної позиції, здатності вибудувати навчальну програму у відповідності з віковими та індивідуальними особливостями школярів, коригувати навчально-виховний процес у школі за критеріями інноваційної діяльності. Цільова спрямованість на майбутню професійну діяльність в загальноосвітній школі передбачає також педагогічну проекцію виконавського репертуару, який повинен відповідати віковим особливостям учнів, розвивати їх художнє сприймання та мислення, збагачувати інтелект та уяву.

Запровадження принципу образно-змістового осмислення виконавських дій закладає підґрунтя для вдумливого, виваженого відношення до виконавського мистецтва. У визначенні цього принципу ми керувались думкою С. Савшинського про те, що високохудожнє музичне виконання вимагає підпорядкованості виконавських засобів (агогіки, педалізації, фразування, інтонування та ін.) образному задуму композитора. На переконання музиканта, відтворення художніх образів проходить у трьох основних напрямках: художньому – забезпечує проникливість, змістовність, артистичність, емоційність виконання, тонкість вишуканість інтонування; технічному – дає можливість реально втілити у виконанні ті звукові образи, які створені уявою композитора, живуть у його внутрішньому світі і відображені у музичному творі; артистичному – здійснює комунікативний вплив на публіку шляхом сценічного втілення художнього образу [5]. Акцентуація образно-змістового осмислення виконавських дій в процесі навчання передбачає розвиток естетичних ідеалів і смаку, означає звернення в процесі інструментальної підготовки до досягнення, насамперед, естетичної цінності музичних творів, формування здатності студентів до сприймання виконавського мистецтва як явища, що містить величезний потенціал втілення прекрасного в житті людини.

Запровадження принципу тембральної спрямованості виконавського навчання передбачає спрямування інструментально-виконавської підготовки студентів на усвідомлену тембротворчість, що дозволяє значно підвищити зацікавленість студентів виконавською діяльністю, усвідомлено досягати якості виконання, а відповідно удосконалювати виконавські уміння і навички, зокрема навички звуковидобування, педалізації, використання правильної і доречної динаміки. Застосування даного принципу є доцільним з огляду на те, що інструментально-виконавська підготовка вчителів музичного мистецтва у вищих педагогічних навчальних закладах здійснюється на різних музичних інструментах, що вимагає розуміння їх темброво-інтонаційних виражальних можливостей. Крім того, спрямування процесу виконавського навчання на усвідомлену тембротворчість активізує мотиваційну сферу студентів, їх музичний інтелект, уяву, внутрішнє сприйняття і емоційні реакції, які через виконавське втілення приводять до формування виразного виконавського звукотембру [1, с.33]. Будучи головною змістовно-виразною характеристикою звуку, музичний тембр володіє універсальними можливостями як засіб інструментального спілкування та інструментального навчання, адже спрямовує увагу викладача і студентів на якість звучання, його художню сторону, на відтворення багатобарвності тембрових фарб та їх виразного озвучення. Формування у студентів установки на розуміння тембрової природи музики, вивчення тембрових якостей музичних інструментів, аналіз та співставлення тембрових особливостей творів музичного мистецтва різних епох вимагає розвитку уміння відтворювати в процесі виконання темброві задумки композитора на основі точного прочитання нотного тексту і власного виконавського досвіду. Ще одним концептуальним твердженням є те, що темброва спрямованість навчання передбачає оновлення виконавського репертуару, взаємозв'язок, екстраполяцію й взаємопроникнення різних виконавських методик, що, на наш погляд, значно оновить зміст і підвищить якість інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики [1, с.33].

Дієвість попереднього принципу підсилюється впровадженням принципу забезпечення стильової палітри виконавського репертуару, який дозволяє активізувати виконавську діяльність студентів за рахунок включення в процес навчання музичних творів різних стильових напрямків, від старовинних до сучасних. Реалізація цього принципу дає змогу студентам уявити еволюцію музичних стилів і жанрів в їх взаємозв'язку і взаємозумовленості; проводити художньо-стильові аналогії, усвідомлювати і встановлювати інтеграційні зв'язки між різновидами мистецтва. Опора на стильовий підхід при виборі навчального репертуару вимагає застосування різних видів тематичного структурування (історико-хронологічний, монографічний, жанровий), що забезпечить його стильову різноманітність, багатожанровість, високохудожність та змістовність.

Принцип інтеграції різних напрямків інструментально-виконавської підготовки забезпечує міцну взаємодію концертмейстерського, ансамблевого, музично-просвітницького, методичного, сольного-виконавського напрямів підготовки, які маючи власну специфіку, відзначаються внутрішньою спорідненістю і тяжіють до взаємопроникнення і взаємозбагачення. Це дозволить сформувати у студентів цілісні музичні знання, засновані на розумінні загальних закономірностей історичного розвитку виконавського мистецтва та усвідомленні стильових особливостей музики різних епох; спрямувати теоретичні знання в практичну площину, використовуючи їх під кутом зору виконавських проблем, тобто зробити їх професійно цінними, актуальними і необхідними. Оптимальна збалансованість різних

напрямок інструментальної підготовки сприяє формуванню різнобічно освіченого спеціаліста, компетентного не тільки у виконавській галузі, але і в багатьох питаннях музичної історії, теорії, естетики і педагогіки.

Принцип творчої взаємодії викладача і студента у досягненні виконавського успіху створює фундамент для досягнення найвищих результатів у навчальній та виконавській діяльності майбутнього вчителя. Впровадження цього принципу детермінується: по-перше, необхідністю якнайповнішої актуалізації виконавської обдарованості майбутніх учителів, реалізації їх потенційних можливостей. По-друге, потребою впровадження різних форм творчої діяльності з метою розвитку здатності студентів до неординарного вирішення проблем, зумовлених майбутньою професійною діяльністю. В процесі інструментально-виконавської підготовки творча взаємодія має декілька проявів: педагогічна взаємодія, виховна, діалогічна, виконавська, що пов'язано із багатоаспектністю навчально-виконавської діяльності майбутніх вчителів музики. В межах такої взаємодії відбувається обмін досвідом викладача і студента, має місце обоюдний характер позитивних змін, діалог будується на стосунках рівноправних партнерів по спілкуванню, емоційній відкритості та довірі.

Визначені принципи теоретично обґрунтовують зміст і послідовність впровадження системи взаємоузгоджених педагогічних цілей (творчих, дидактичних, розвивальних та ін.), а також враховують специфіку виконавської діяльності вчителя музики, яка значною мірою є більш функціональною, ніж виконавська діяльність професійного музиканта-інструменталіста.

Висновки... Реалізація означених принципів вимагає запровадження у структуру і зміст інструментально-виконавського навчання змін, орієнтованих на сучасні вимоги до фахівців в галузі мистецької освіти з урахуванням європейських стандартів. Для цього необхідно перетворити процес навчання гри на музичних інструментах на організаційно-методичну систему інструментально-виконавської підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва, розробку якої необхідно здійснювати з урахуванням таких позицій:

- визначення основних наукових підходів як філософської, загальнонаукової та музикознавчої основи інструментально-виконавської підготовки вчителів музики;
- обґрунтування мети, завдань, структури, основних видів діяльності, змісту і форм організації процесу навчання гри на музичних інструментах;
- організація науково-методичної та дослідно-пошукової роботи.

Принциповим вважаємо положення, згідно з яким, навчання в інструментальному класі повинно мати особистісно-практичне спрямування на високий рівень виконавської компетентності студентів, що уможливує формування успішної особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва, розкриття його потенційних можливостей, інтелектуального та емоційно-вольового розвитку, здатності до самореалізації та рефлексії власної діяльності.

Необхідно зазначити, що підвищення якості інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає поетапне набуття виконавських знань, умінь і навичок відповідно до дисциплін виконавського циклу у вищих навчальних закладах освіти; розвиток емоційно-вольових, інтелектуальних, особистісних та професійних якостей; оволодіння досвідом педагогічно спрямованої виконавської діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до світу.

Список використаних джерел та літератури:

1. Мозгальова Н.Г. Методологічний контекст інструментально-виконавської підготовки вчителів музики / Н.Г.Мозгальова // Теорія і методика мистецької освіти. – К., 2013. – Вип. 15 (20) – С.30-36.
2. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / за ред. О.І. Локшиної. – К., 2004. – 123 с.
3. Мориссей Дж. Целевое управление организацией / Дж. Мориссей. – М.: Советское радио, 1979. – 144 с.
4. Рахимбаева И.Э. Теоретические основы управления качеством высшего педагогического художественно-творческого образования на факультете искусств [монографія] / И.Э. Рахимбаева. – С. : Наука, 2008. – 215 с.
5. Савшинский С.И. Работа пианиста над музыкальным произведением / С.И. Савшинский. – М.-Л.: «Музыка», 1964. – 185 с.
6. Словник термінології з педагогічної майстерності / [гол. ред. Н.М. Тарасевич, Н.Г. Базилевич, Д.Г. Білоконь, В.І. Бобрицька та ін.]. – П. : Полтава, 1995. – 63 с.

Транслітерований список літератури:

1. Mozgalova N.G. Metodologichnyj kontekst instrumentalno-vykonavskoyi pidgotovky vchyteliv muzyky. Teoriya i metodyka mysteczkoyi osvity. Kyiv, 2013. Volume. 15 (20). pp.30-36.

2. Monitoring yakosti osvity: svitovi dosyagnennya ta ukrayinski perspektyvy. Za red.O.I. Lokshynoyi. Kyiv, 2004. 123 p.
3. Morysej Dzh. Celevoe upravlenye organizatsiy. Moskva: Sovetskoe radio, 1979. 144 p.
4. Raxymbaeva Y.Э. Teoreticheskiye osnovy upravleniya kachestvom vysshego pedagogicheskogo hudozhestvenno-tvorcheskogo obrazovaniya na fakultete iskusstv [monografiya]. S: Nauka, 2008. 215 p.
5. Savshynskiy S.Y. Rabota pyanysta nad muzykalnym proizvedenyem. M-L.: «Muzyka», 1964. 185 p.
6. Slovyk terminologiyi z pedagogichnoyi majsternosti [gol. red. N.M. Tarasevych, N.G. Bazylevych, D.G. Bilokon, V.I. Bobryczka ta in.. Poltava: Poltava, 1995. 63 p.

Аннотация

Принципиальные основы обеспечения качества инструментально-исполнительской подготовки учителей музыкального искусства

Мозгалёва Н.Г.

В статье раскрыты принципиальные основы обеспечения качества инструментально-исполнительской подготовки учителей музыкального искусства. Определено, что с позиций таксономического подхода качество инструментально-исполнительской подготовки учителей музыки находится в прямой зависимости от согласованности социальных (зафиксированных в нормативных документах), личностных (ориентированных на потребности и ожидания студентов) и педагогических (определенных преподавателями по отдельным дисциплинам и учебных занятий) целей. Выяснено, что принцип учета педагогической направленности исполнительской подготовки учителей музыки предполагает осознание смысла, значимости и цели исполнительской деятельности в общеобразовательной школе в контексте актуальных педагогических проблем художественного образования; использование принципа образно-смыслового осмысления исполнительских действий закладывает основу для взвешенного отношения к исполнительскому искусству; введение принципа тембральной направленности исполнительского обучения предполагает осознанное отношение к тембру, что позволяет значительно повысить заинтересованность студентов исполнительской деятельностью, осознанно достигать качества исполнения; ориентация на принцип обеспечения стилиевой палитры исполнительского репертуара позволяет активизировать исполнительскую деятельность студентов за счет включения в процесс обучения музыкальных произведений различных стилиевых направлений, от старинных до современных; принцип интеграции различных направлений инструментально-исполнительской подготовки обеспечивает прочную взаимодействие концертмейстерского, ансамблевого, музыкально-просветительского, методического, сольно-исполнительского направлений подготовки, которые имея свою специфику, отмечаются внутренней родством и тяготеют к взаимопроникновению и взаимообогащению; принцип творческого взаимодействия преподавателя и студента в достижении исполнительского успеха создает фундамент для достижения высоких результатов в учебной и исполнительской деятельности будущего учителя.

Ключевые слова: *учитель музыкального искусства, взаимодействие, инструментально-исполнительское подготовка, интеграция, принципы, тембровтворчество, цель.*

Summary

Principle Bases of Providing Quality of Instrument-Performing Training of Teachers of Music Art

Mozgaliouva N.G.

The article reveals the basic principles of providing the quality of instrumental-performing training of the musical teachers of music art. It is determined that from the standpoint of the taxonomic approach, the quality of instrumental-performing training of the music teachers is directly dependent on the interdependence of social (fixed in normative documents), personal (oriented on the needs and expectations of students) and pedagogical (determined by teachers in relation to certain disciplines and training sessions) goals. It is found out that the principle of taking into account the pedagogical orientation of the performance training of the music teachers involves understanding the meaning, significance and purpose of performing activity in general education school in the context of the actual pedagogical problems of artistic education; the use of the principle of figurative- contextual comprehension of performing actions lays the foundation for the thoughtful, balanced attitude towards performing art; introduction of the principle of timbre orientation of executive training involves focusing on a conscious timbre creativity, which can significantly increase the interest of students in performing activities, consciously achieve quality performance; orientation on the principle of providing the style palette of performing repertoire allows to intensify the performance activity of students through the inclusion in the learning process of musical works of various styles, from the old to the modern ones; the principle of integration of the various directions of instrumental-performing training ensures strong interaction

between the concertmaster, ensemble, musical-educational, methodical, solo-performing directions of preparation, which, having their own specifics, are marked by internal affinity and tend to interpenetration and mutual enrichment; the principle of creative interaction between the teacher and the student in achieving performing success creates the foundation for achieving the highest results in the educational and performing activity of the future teacher.

Key Words: *teacher of music art, interaction, instrumental-performing training, integration, principles, timbre creativity, goal.*

УДК 376-056.36:616899.2:376.016:159.946

Мозолюк О.М.,
канд. пед. наук, викладач
(м. Хмельницький)

Специфіка формування основних показників образотворчої діяльності у дошкільників із синдромом Дауна

У статті розкрито специфіку формування основних показників образотворчої діяльності у дошкільників із синдромом Дауна: уявлення про розмір, колір, форму предметів; графічні навички; просторове орієнтування в процесі образотворчої діяльності; уміння впізнавати предмети в малюнках та об'ємних пластичних виробках; елементарні технічні операції з малювання, ліплення, аплікації. Зокрема, формування уявлень дітей про колір, розмір, форму здійснювалося за допомогою дидактичних ігор: «Знайди червоний», «Кольорове доміно», «Різнокольорові м'ячі», «Я почну, ти продовжуй!», «Сходінки», «Більший – менший» та ін.; формування графічних навичок реалізовувалося шляхом використання вправ, які поступово ускладнювалися: сенсорно-аналітичні (підготовчі), рухово-графічні (виконавчі), предметно-зображувальні (контрольні); формування просторового орієнтування передбачало виконання дітьми таких завдань, які сприяли, безпосередньо, не тільки формуванню просторового орієнтування, а й корекції та розвитку пізнавальних процесів дошкільників із синдромом Дауна, розвитку і корекції основних мисленевих операцій: аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння; формування вміння впізнавати предмети в малюнках та об'ємних пластичних виробках забезпечувалося шляхом формування орієнтованих дій на виявлення зовнішніх ознак предмета; формування елементарних технічних операцій здійснювалося в процесі оволодіння основними образотворчими засобами – лінією, кольором, малюнком.

Запропоновано систему дидактичних вправ, спрямованих на формування навичок володіння прийомми ліплення, малювання, аплікації.

Ключові слова: *дошкільники із синдромом Дауна, образотворча діяльність, прийоми ліплення («скатування», «розкачування», «сплющування»), малювання («мазок», «заливка», «розмивка»), прийоми аплікації («обривання», «прикладання», «приклеювання»).*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Одним із важливих питань сьогодення є створення сприятливих педагогічних умов для навчання та виховання дошкільників із особливостями психофізичного розвитку, зокрема, із синдромом Дауна, метою чого виступає ефективність соціалізації, реалізація їхніх освітніх потреб, підготовка до шкільного навчання.

Зарубіжний досвід констатує, що діти з синдромом Дауна стають повноцінними членами суспільства, успішно навчаючись в різних типах дошкільних та шкільних навчальних закладів, опановуючи доступні професії, працюючи на підприємствах, у сфері обслуговування та сільського господарства (Г. Альохіна, Г. Бойко, В. Гаврилов, С. Забрамна, О. Маллер, Г. Маринчева, С. Рабінович, Н. Урядницька, Г. Цикото, М. Aumonier, S. Attermiyer, J. Buck, S. Buckley, K. Jens, L. Johnson, P. Lauteslager, M. Pieterse, P. Sloper, R. Sparkers, R. Treloar, P. Uinders, D. Uther та ін.).

Аналіз основних досліджень і публікацій... Провідним засобом формування позитивного ставлення до світу на основі емоційно-чуттєвого досвіду, залучення до художньо-творчої діяльності, розвитку чуттєво-емоційної сфери дітей, художньо-образного мислення, потреби і здатності до художньо-творчої самореалізації є образотворча діяльність (Л. Божович, Л. Венгер, Л. Виготський, І. Дмитрієва, Д. Джола, Д. Ельконін, А. Запорожець, Є. Ігнат'єв, С. Ігнат'єв, Б. Лихачов, С. Рубінштейн, Б. Теплов, С. Шевченко, А. Щербо, П. Якобсон та ін.).

Оволодіння елементарними основами образотворчої діяльності (ліпленням, малюванням, аплікацією) сприяє формуванню загальних інтелектуальних умінь: розуміння і прийняття мети, аналіз умов виконання завдання, виокремлення способу їх вирішення, поетапне виконання розумових і